

۹ — مجمع فرزانگان باہنراست

۱۲۸۱

۱۰ — و از سایر جلسہا و محفلہا نو آیین تر

۱۲۸۱

۱۱ — بازار است مماو از نفایس جشن معانی

۱۲۸۱

۱۲ — و گزار است مشحون بگاہلے جادوزبانی

۱۲۸۱

۱۳ — اہل خرد فراہم می آیند

۱۲۸۱

۱۴ — و اذواق عامیہ میربایند

۱۲۸۱

۱۵ — مطالب عامیہ مفیدہ عام زیب رقم می فرمایند

۱۲۸۱

۱۶ — و بقراءت آن مطالبہا افادہ مجلس ہی نمایند

۱۲۸۱

۱۷ — منافع انعقاد این مجلس ببلاد نزدیک و دور رسید

۱۲۸۱

۱۸ — و عاقلان ازان مستفید و بہرہ یاب بگردید

۱۲۸۱

۱۹ — مولانا محمد وجیہ صدر این بزم شریفہ والا

۱۲۸۱ھ

۲۰ — واز مولوی عبداللطیف خان بنائے این ا. محسن زیبا

۱۲۸۱ھ

۲۱ — نمبر ان جلسہ ہریکی یکتائے این زمانہ

۱۲۸۱ھ

۲۲ — و مولوی عبداللطیف صاحب چون عطار دین الکوالب دوران میانہ

۱۲۸۱ھ

۲۳ — بشمول جلسہ شکر ایزد بجا آورده ام

۱۲۸۱ھ

۲۴ — و فقرہ امبین اعداد سالہا رقم کردہ ام

۱۲۸۱ھ

۲۵ — الہی برکات این مجلس وایم روز فزون باد

۱۲۸۱ھ

۲۶ — بطنفیل النبی القرشی و بآلہ الکرام الامجاد

۱۲۸۱ھ

۲۷ — کاتبہا عبدالعزیز خان

۱۲۸۱ھ

بعد اختتام قرأت این تحریر عالیجناب صدر مجلس تحریک فرمود که از طرف مجلس شکریه نکاشتن و قرأت این تحریر دلپذیر و این فقرات تاریخیه که از دلائل قاطعه و براهین ساطعه کمال جودت و ذکاے فطری و تیزطبعی و بلند فکری راقم میباشد بجناب صاحبزاده عبدالعزیز خانصاحب برگزاده شود ،

عالیجناب مولوی حافظ عجیب احمد صاحب تائیدش فرمود و بانفاق سائر اراکین حاضر همچنان بعمل آمد ،

۷ — جناب مولوی عبیدالله العبدیدی صاحب برخاست و اردو تحریری در بیان نبذی از مقدمات علم طبیعیات حسب تحقیقات حکماے با فرهنگ فرنگ قرأت نمود ،

بعد اختتام قرأت جناب مولوی سیدآل احمد صاحب تحریک کرد که از طرف مجلس شکریه نکاشتن و خواندن این تحریر خوب و مرغوب بجناب مولوی عبیدالله العبدیدی صاحب موذی گردد ،

جناب شاهزاده نصیرالدین حیدر صاحب تائیدش کرد و بانفاق سائر اراکین حاضر همچنان بعمل آمد ،

۸ — جناب مولوی ابوالقاسم عبدالحکیم صاحب برخاست و اردو تحریری در بیان احوال یونانیان در اواسط زمان تمدن ایشان بانبذی از بیان محاربه مدافعانه آنها با ایرانیان و هزیمت ایران سپاه از دست ایشان - قرأت کرد ،

بعد اختتام قرأت جناب مولوی وجه الله خان بهادر برخاست و تحریک کرد که شکریه نکاشتن و خواندن این تحریر پاکیزه و دلپذیر بجناب مولوی ابوالقاسم عبدالحکیم صاحب برگزاده شود ،

جناب صاحبزادہ احمد علی خان بہادر تائیدش کرد و باتفاق سائر اراکین حاضر

ہمچنان بعمل آمد ،

بالآخر بادا سے شکر یہ بعالی جناب صدر جلسہ برخواست ؛

محکم وجیہ

صدر

کلکتہ - ثالثہ
۳۰ شہر جمادی الاول منہ ۱۲۸۱ ھ
اول ماہ نومبر سنہ ۱۸۶۴ ع

نمبر ۶

رویداد

ششمین

ماهانه جلسه

اسلامی مجلس مذاکره علمیہ

کلکتہ

بابت شہر جمادی الثانی

سال دوم

مذعقہ ۲۸ شہر جمادی الثانی سنہ ۱۲۸۱ھ - ۲۹ ماہ نومبر سنہ ۱۸۶۵ ع

کلکتہ

در مطبع بیڈنست مشن پریس مطبوعہ گوردید

رویداد

ششمین

ماہانہ جلسہ

اسلامی مجلس مذاکرہ علمیہ کلکتہ

بابت شہر جمادی الثانی

سال دوم

۲۸ شہر جمادی الثانی سنہ ۱۲۸۱ھ - ۲۹ ماہ نومبر سنہ ۱۸۶۴ع روز سہ شنبہ
ساعت ہشت مسائی ششمین ماہانہ جلسہ اسلامی مجلس مذاکرہ علمیہ کلکتہ
بابت شہر جمادی الثانی سال دوم بخانہ جناب مولوی عبد اللطیف خان بہادر
سکرٹری مجلس حسن انعقاد یافت اکثری از حضرات اراکین حضوری و جمعی
از حضرات غیر اراکین کہ بذریعہ رقعات دعوت از طرف سکرٹری مجلس مدعو شدہ
بودند تشریف آوردند

عالیجناب قاضی عبد الباری صاحب نائب صدر بروہی صدارت جلوس فرمود

۱ — نخستین جناب سکرٹری برخاست و رویداد پنجمین ماہانہ جلسہ مجلس

بابت شہر جمادی الاول سال دوم منعقدہ ۳۰ شہر مذکور قرأت کرد

رویداد مذکور منظور و داخل سررشتہ شد

۲ — نیز جناب سکریٹری اطلاع این معنی در داد کہ حضراتیکہ تحریک انصاف ایشان بمانانہ جلسہ گذشتہ بروی کار آمدہ تجویز تقرر آنها حسب دفعہ ۸ ضوابط مجلس محول بارباب کمیٹی انتظامی شدہ بود اسمائے سائر آنها باجلاس کمیٹی انتظامی منعقدہ ۲۲ شہر جمادی الثانی سنہ ۱۲۸۱ ھ در پیش شد و بہ تجویز کمیٹی ہمہ شان بزمرد اراکین مجلس داخل شدند

۳ — نیز جناب سکریٹری اطلاع این معنی در داد کہ حضرات اہالی کمیٹی انتظامی باجلاس خود شان منعقدہ ۲۲ شہر جمادی الثانی سنہ ۱۲۸۱ ھ حسب منشاء دفعہ ۳۱ ضوابط مجلس از جملہ تحریرات خواندہ شدہ بجلسات سال اول مجلس ہذا (۱۳) تحریرات را برای طبع و تقسیم آن بر سائر حضرات اراکین حضوری و غیر حضوری منتخب کردہ حکم طبع آن دادہ اند

۴ — نیز جناب سکریٹری اطلاع این معنی در داد کہ حضرات مفصل الذیل وجہ عطیات تائیدی مندرجہ محاذی اسمائے ایشان بخدمت وے فرستادہ اند

روپیہ

۲۰۰

{ جناب خواجہ عبدالغنی صاحب رئیس دہا کہ
یکی از اراکین غیر حضوری مجلس

۲۵

{ جناب میرزا محمد صاحب ساکن نلکتہ
یکی از اراکین حضوری مجلس

عالیجناب حافظ عجیب احمد صاحب نائبا صدر برخواست و تحریر کرد
 که شکریه حضرات ایشان در خصوص فرستادن این عطیات تائیدی از طرف مجلس
 موذی گردد ،

جناب مولوی عباس علی خان صاحب تائیدش کرد و باتفاق سائر اراکین حاضر
 جلسه همچنان قرار یافت

۵ — نیز جناب سکریٹری اطلاع این معنی در داد کہ عالیجناب مولوی محمد
 وجیہ صاحب صدر مجلس پنج نسخہ کتاب - دفع الشرور فی مسائل الذکور - و پنج
 نسخہ کتاب - ارشاد الرشاد فی فضل المیلاد - از تصنیفات خودش حضرت صدر ممدوح
 برسم ہدیہ درین مجلس فرستادہ است ،

عالیجناب صدر جلسہ امشبہ برخواست و تحریر کرد کہ شکریہ فرستادن این
 کتاب ہاے فوائد انتساب با غایت منت پذیرہا بعالیجناب صدر مجلس
 برگزار دہ شود ،

جناب لعان السلطان محمود الدولہ منشی صفدر علی خان بہادر تائیدش کرد
 و باتفاق سائر اراکین حاضر جلسہ همچنان قرار یافت ،

۶ — نیز جناب سکریٹری بحضور صدر و جماعہ برگزارہ کہ درین نزدیکی بعض
 حضرات از رؤسای مصلحت خطوط باستفسار فوائد و منافع ذاتیہ حضرات آنها بداخل
 شدنہا بزمرد اراکین غیر حضوری این مجلس پیش خاکسار شرف ارسال داشتہ اند
 و خاکسار جواب آنها نگاشتہ است و غالباً بدان جوابہا تشفی حضرات ایشان نیز
 شدہ باشد مگر چون احتمال است کہ همچنین خدشات و شبہات بدل حضرات دیگر
 از رؤسای مقامات آخرنیز خطور کند و حضرات آنها نیز همچنین سوالات و استفسارہا
 نمایند و آنوقت منفرداً جواب ہر یکی از حضرات ایشان بشرح فوائد و منافع
 مستفردہ آنها کہ فی المثل اگر بمحض ایجاز و اختصار ہم نگاشتہ شود کم از رسالہ فراہم

نیاید نکاشتن خیلی دشوار و مشکل گردیدنی است لهذا خاکسار چنان مستحسن میداند که مختصری از جلائل فوائد و اعظم منافع آن بقلم ایجاز رقم کرده درج رویداد یکی از ماهانه جلسات مجلس هذا نموده شود تا بذریعۀ آن هر یکی از حضرات مفصلات را علی وجه الکمال بر فوائد و منافع ذاتیۀ حضرات آنها بداخل شدن آنها بزمرة اراکین غیر حضوری این مجلس وقوف کلی و آگاهی تام حاصل آید نظر بران خاکسار تحریک میکند که نبذی از فوائد و منافع ذاتیۀ حضرات ساکن و قاطن مفصلات بداخل شدن آنها بزمرة اراکین غیر حضوری این مجلس برویداد همین جلسه امشبۀ داخل کرده شود ، عالیجناب صدر جلسه ارشاد کرد که البته در همچو صورتی که جناب سکریتری اطلاعش کرد اندراج بعض فوائد جلیله و عواید نبیلة انسلاک حضرات ساکن و قاطن مفصلات بزمرة اراکین غیر حضوری این مجلس که بذات خاص حضرات آنها عاید شدنی است بیکی از رویداد های ماهانه جلسات مجلس خیل احسن و ضروریست اما بدانست حقیر چنان مستحسن میدانم که بجای آنکه آن مضامین فوائد آنین را درج رویداد همین جلسه امشبۀ نموده شود بحضرات اهالی کمیٹی انتظامی مجلس محول داشته آید که حضرات ایشان باجلاس معمولی آینده خود شان نبذی از اهم فوائد و اعظم عواید ذاتیۀ حضرات مفصلات بانسلاک ایشان بزمرة اراکین غیر حضوری این مجلس که برای تشفی حضرات مفصلات بدانست حضرات ایشان کافی و وافیه منصور شود بر نگاشته آن مسوده را مع رپورت خود ها بمাহانه جلسه آینده در پیش کنند و آنگاه حکم اندراجش برویداد آن جلسه حسب تجویز حضرات اراکین حاضر جلسه شرف صدور یابد ، لاجرم این اضعف العباد چنان قرین صواب می انکار که خدمت سکریتری ترمیم تحریک خودش برطبق آنچه گفته شد فرماید ، جناب سکریتری بخوشنودی تمام ترمیم تحریک مذکور بر حسب فرمودۀ جناب صدر جلسه نمود ،

جناب لسان السلطان محمود الدوله بهادر تائید این تحریک ترمیم یافتہ جناب سکریٹری کرد و باتفاق سایر اراکین حاضر جلسہ همچنان قرار یافت ،

۷ — بعد ازان تحریکات مرقوم الذیل در خصوص تقرر اراکین جدید بروی کار آمد و بعد تائید مویدان و اتفاق سایر اراکین حاضر جلسہ حسب دفعہ ۸ ہشتم ضوابط مجلس تجویز آن تحریکات محمول بارباب کمیٹی انتظامی شد ؛

اولا — جناب سکریٹری تحریک کرد کہ حضرات مفصل الذیل بزمرة اراکین مجلس داخل کردہ شوند ،

۲۰۴ — جناب مولوی سید احمد بخش خان بہادر اعلیٰ صدر امین سلامت

۲۰۵ — جناب خواجہ عبدالرحیم صاحب ساکن ڈھاکہ

۲۰۶ — جناب خواجہ احمد حسین صاحب ساکن ایضا

۲۰۷ — جناب خواجہ عبدالغفار صاحب ساکن ایضا

۲۰۸ — جناب خواجہ صدرالدین صاحب ساکن ایضا

۲۰۹ — جناب مولوی سید علی اجمل حسین صاحب } منصف بہادر گنج
ضلع پورنیہ

۲۱۰ — جناب مولوی محمد عبداللطیف صاحب } منصف سلتا
ضلع پورنیہ

۲۱۱ — جناب ہمنشین الدولہ بہادر ساکن کلکتہ

۲۱۲ — جناب سید عباس بہادر ساکن ایضا

۲۱۳ — جناب ناخدا خان محمد دھرمی صاحب ساکن ایضا

جناب منشی لطافت حسین صاحب تائیدش کرد ،

ثانیاً — جناب امان السلطان محمود الدولہ بہادر تحریک کرد کہ حضرات

مفصل الذیل بزمرة اراکین مجلس داخل کردہ شوند ،

۲۱۴ — جناب مصلح السلطان انجم الدوله بهادر ساکن کلکتہ

۲۱۵ — جناب مولوی میرزا محمد صاحب ساکن ایضا

۲۱۶ — جناب سید علی رضا صاحب ساکن ایضا

۲۱۷ جناب میر واجد حسین صاحب ساکن ایضا

جناب مولوی محمد عبدالرؤف صاحب تائیدش کرد ،

ثالثاً — جناب مولوی ابوالقاسم عبدالحکیم صاحب تحریک انسلاک حضرات

مفصل الذیل بزمرة اراکین مجلس نمود ؛

۲۱۸ — جناب مولوی عبیداللہ خان بہادر }
دیدیوٹی مجسٹریٹ
ضلع جسر

۲۱۹ — جناب مولوی عبد الرحیم صاحب }
منصف گوندہ واره
ضلع پورنیہ

۲۲۰ — جناب مولوی اکرام رسول صاحب ساکن میدنی پور

۲۲۱ — جناب منشی سید ریاست حسین صاحب ساکن ایضا

۲۲۲ — جناب منشی مصلح الدین محمد صاحب ساکن میدنی پور

جناب مبشر الخاقان مولوی سید ابوالحسن صاحب تائیدش کرد ،

رابعاً — جناب میر سید علی صاحب تحریک انسلاک ؛

۲۲۳ — جناب سید علی اکبر صاحب ساکن کلکتہ

بزمرة اراکین مجلس نمود ،

جناب میرزا احمد بیگ صاحب تائیدش کرد ،

۸ — جناب مولوی دلیل الدین احمد خان بہادر برخاست و اردو تحریری

در بیان بحار رسوم قبیلہ پیشین زمان این مملکت ہندوستان کہ بحسن انتظام سلطنت

انگلشیہ ازین مملکت مرتفع گردیدند - نگاشندہ جناب مولوی نجف علی صاحب یکی از

اراکین غیر حضوری مجلس که ببعض خدمات جلیله سرکار عالی جناب معلی القاب
نواب ناظم بنگاله مامور است - قرأت کرد ،

بعد اختتام قرأت جناب مولوی ابوالقاسم عبد الحکیم صاحب برخاست و
تحریر کرد که شکریه نکاشتن این تحریر مملو از معلومات غریبه بجناب راقم تحریر
قلمبند شده داخل سر رشته مجلس باشد ،

جناب مولوی نواب جان صاحب تائیدش کرد و بالاتفاق همچنان قرار یافت ،

۹ — جناب مولوی ابوالقاسم عبد الحکیم صاحب برخاست و پارسی تحریری

در بیان امراض و بانیه از اسباب و بواعت و اعراض و لوازم آن نکاشته ملک تحقیق سلك

جناب شفاء الدوله حکیم سید افضل علی خان بهادر ساکن فیض آباد با مختصر

عبارت تمهیدی نکاشته خودش مولوی صاحب موصوف - بمعرض قرأت در آورد ،

بعد اختتام قرأت جناب مولوی سید محمد حسین صاحب برخاست ، و تحریر

کرد که شکریه نکاشتن این تحریر مملو از فوائد جلیله بجناب راقم تحریر قلمبند شده

داخل سر رشته مجلس باشد ،

جناب مولوی انورالدین احمد خان بهادر تائیدش کرد و بالاتفاق همچنان قرار یافت ،

بالا خرابادای شکریه بعالی جناب صدر جلسه - جلسه برخاست ،

عبد الباری

صدر جلسه

{ کلکتہ - تالٹلا
۲۸ شہر جمادی الثانی ۱۲۸۱ھ

نمبر ۷

رویداد

هفتمین

ماهانه جلسه

اسلامی مجلس مذاکره علمیہ

کلکتہ

بابت شهر رجب المرجب

سال دوم

منعقدہ ۳۰ بی ام شهر رجب المرجب سنہ ۱۲۸۱ھ - ۳۰ ماہ دسمبر سنہ ۱۸۶۴ع

کلکتہ

در مطبع بہتت مشن پریس مطبوع گردید

رویداد

هفتمین

ماہانہ جلسہ

اسلامی مجلس مذاکرہ علمیہ

بابت شہر رجب المرجب

سال دوم

۳۰ سی ام شہر رجب المرجب سنہ ۱۲۸۱ ھ - ۳۰ ماہ دسمبر سنہ ۱۸۶۴ ع
روز جمعہ ساعت ہفت و نیم مصائی ہفتمین ماہانہ جلسہ اسلامی مجلس مذاکرہ
علمیہ داکتہ بابت شہر رجب المرجب سال دوم بخانہ جناب مولوی عبد اللطیف
خان بہادر سکریٹری مجلس حسن انعقاد یافت ، انٹری از حضرات اراکین حضوری
مجلس و جمعی از حضرات غیر اراکین کہ بذریعہ رقعات دعوت از طرف سکریٹری
مجلس مدعو شدہ بودند تشریف آوردند ،

عالیجناب قاضی عبدالباری صاحب نائب صدر بر کرسی صدارت جلوس فرمود ،

۱ — نخستین جناب سکریٹری برخاست و رویداد ششمین ماہانہ جلسہ بابت

شہر جمادی الثانی سال دوم منعقدہ ۲۸ شہر مذکور قرأت کرد ؛

رویداد مذکور منظور و داخل سررشتہ شد ،

۲ — نیز جناب سکریتری اطلاع اینمعنی در داد که حضراتیکه تحریک ارسال آنها بزمرة اراکین مجلس بماهانه جلسه گذشته بر روی کار آمده تجویز تقریر آنها حسب دفعه ۸ هشتم ضوابط مجلس محول بآراء کمیته انتظامی شده بود اسماعیل سائر آنها باجلاس کمیته انتظامی منعقد ۲۴ شهر رجب المرجب سنه روان بحضور آراء کمیته در پیش شد و بتجویز حضرات ایشان همه شان بزمرة اراکین مجلس داخل شدند.

۳ — نیز جناب سکریتری اطلاع اینمعنی در داد که حضرات اهالی کمیته انتظامی علاوه تحریرات سیزده گانه از جمله تحریرات خوانده شده بجلسات سال اول که باجلاس خودشان منعقد ۲۲ شهر جمادی الثانی برای طبع و تقسیم حسب دفعه ۳۱ ضوابط مجلس منتخب فرموده بودند یک تحریر دیگر از جمله همان تحریرات خوانده شده بجلسات سال اول که خیلی مفید و در خور طبعش دیدند باجلاس خود شان منعقد ۲۴ شهر رجب المرجب برای طبع و تقسیم حسب دفعه ۳۱ ضوابط منتخب فرموده اند و حالا عدد تحریرات منتخب شده بغرض طبع و تقسیم بچهارده ۱۴ رسید.

۴ — نیز جناب سکریتری قطعه رپورت مذرجه ذیل مع مسوده مضامین قرار یافته کمیته انتظامی بشرح نبدی از اهم فوائد و اعظم عوائد حضرات ساکنین و قاطنین امکنه و اضلاع مفصلات بداخل شدن آنها بزمرة اراکین این مجلس در پیش وقرأت کرد و مسوده مذکور بعد الحاق یکد و مضامین ضروری دیگر باتفاق سائر اراکین حاضر جلسه منظور شد و قرار یافت که آنرا درج رویداد هذا نموده شود.

(این است آن رپورت)

ریپورت سکریٹری اسلامی مجلس مذاکرہ علمیہ

کلکتہ حسب الحکم اہالی کمیٹی انتظامی مجلس

مذکورہ

افچہ بر حسب قرار داد ۶ ششم ششمین ماہانہ جلسہ اسلامی مجلس مذاکرہ علمیہ منعقدہ ۲۸ شہر جمادی الثانی سنہ ۱۲۸۱ھ باہالی کمیٹی انتظامی مجلس موصوف محول شدہ ہوئے کہ حضرات ایشان مسودہ بدرج نبذی از اہم فوائد و اعظم عوائد حضرات مفصلات بداخل شدن آنها بزمروہ اراکین این مجلس نگاشتنہ شامل ریپورت خود شان بہفتمین ماہانہ جلسہ بابت شہر رجب المرجب در پیش کنند بر طبق آن حضرات ایشان باجلاس کمیٹی منعقدہ ۲۴ شہر رجب المرجب سنہ روان نبذی از ان فوائد کہ بدانست حضرات شان کافی و وافی است قرار دادہ بخاکسار حکم فرمودند کہ خاکسار مسودہ بدرج آن مضامین قرار یافتہ درست کردہ شامل ریپورت دستخطی خود در جلسہ امشبہ در پیش کند بر وفق آن خاکسار مسودہ بدرج مضامین مذکورہ درست کردہ شامل ریپورت ہذا در پیش میکند۔

الاقل النحیف

عبدالمطیف

سکریٹری

کلکتہ — تالتہ
۲۸ - شہر رجب المرجب سنہ ۱۲۸۱ھ

(این است آن مسودہ منظور شدہ)

از اعظم فوائد و اہم عوائد حضرات ساکنین و قاطنین اسکذہ و اضلاع مفصلات بداخل شدن بزمروہ اراکین این مجلس یکی این است۔ کہ حضرات ایشان در زمروہ تائید و اعانت کنندگان و ترقی خواہان این مجلس مذاکرہ علمیہ کہ بنایش

محض بغرض ترقی و افزایش علم و دانش بطبقه‌ایه اسلامیة انداخته شده است محسوب خواهند شد - و این معنی باعث نیکونامی ایشان چه نزدیک حکام عظام و چه نزدیک عامه انام علمی الخصوص نزد حضرات اهل اسلام شدن نیست و این چنان فائده است که هم بذات خاص ایشان عائد شدن نیست و هم مفید حال مجلس گردیدنی اما اول پس مذکور شد و ثانی این است که حضرات اراکین حضوری مجلس را که از سکنه دارالامارت کلکته هستند از شرکت ایشان تقویتی تمامتر در امضای سعی و کوشش خود شان بترقی بخشی امور این مجلس حاصل شدنی است و خود این حضرات مفصلات را نیز بعد داخل شدن بزمرة اراکین غیر حضوری همواره لحاظ و خیال بقا و ترقی افزائی این مجلس بودنی

دوم اینکه - این حضرات مفصلات را بداخل شدن بزمرة اراکین این مجلس یک رابطه مشارکت و معاونت در امور ترقی بخشی علم و دانش با سائر اراکین حضوری ساکن و قاطن دارالامات کلکته و نیز اراکین غیر حضوری ساکن و قاطن اماکن مختلفه دیگر حاصل شدن نیست ؛

سوم اینکه - یک نسخه جمله تحریرات خواننده شده بماهانه جلسات این مجلس که بر حسب تجویز اراکین کمیته انتظامی محض بغرض تقسیم نمودن بر اراکین مجلس بحلیه طبع محلی خواهد گردید بلا قیمت بهریکی از حضرات ایشان خواهد رسید و این همه تحریرات بقانون مختلفه از علوم دینی و دنیویه اسلامیة و علوم و فنون جدید و تازه اختراعات حضرات انگلشیه و جز آن خواهد بود

چهارم اینکه - حضرات ایشان را بذریعه داخل شدن بزمرة اراکین این مجلس موقع خوب و معقول برای اظهار علم و دانش و معلومات و تجربیات خود شان بغرض افادۀ دیگران بنوشتن تحریرات و فرستادن آنها از برای خواننده شدن بجلسات این مجلس بدست خواهد آمد و آن تحریرات بشرط پسند ارباب کمیته انتظامی بمعرض

طبع در آمده بر سائر اراکین ساکن و قاطن اماکن مختلفه تقسیم خواهد شد و بدینوسیله جمیله جوهر قابلیت آناکه ساکن و قاطن اقصای بنگاله - که عبارت از حصه شرقیه مملکت هندیه باشد - می باشند بر سائر قاطنین مملکت هندیه ظاهر خواهد گردید و همچنین جوهر قابلیت ساکنان و قاطنان اقصای جانب غربیه مملکت هندیه بذریعه تحریرات فوائد سمات آنها بحضرات اهل بنگاله واضح و منکشف خواهد گردید و قس علی هذا ، و این چنان منفعتی است که حالا در سرتاسر مملکت هند هیچ سبیلی دیگر برای حصول این غرض اهم و اعظم بجز انسلاک این مجلس موجود نمی باشد ، اگر کسی بگوید که بذریعه تصنیف و تالیف و طبع و تقسیم آن نیز این غرض حاصل شدن میتواند بجوابش میگوئیم که اول در طبع و تقسیم تصنیفات و تالیفات بخرچ خاص شخص واحد مبالغ خطیر صرف شدن نیست و اینجا باداے همین شش رو پیده سالانه با بت وجه توجیه مجلس کاریکه بمبالغ خطیر بر نیاید بحسن و خوبی تمام انجام و انصرام خواهد یافت و باز اگر کسی بخرچ مبالغ خطیر کتابی از تصنیفات و تالیفات خودش طبع کفایت بلا قیمت بتقسیم آن پردازد درین صورت هم جز باماکن قرب و جواروی و انثر باحباب و معارف وی نمیتواند رسید چنانچه این معنی ظاهر است که بسا کتب و رسایل مفیده در علوم و فنون مختلفه در اضلاع بنگاله طبع میشود و نسخه هم ازان کتابها با طراف هند نمی رسد و همچنان از اندر کتب مطبوعه آن طرف دیار اینجا خبری هم نمی رسد و اینجا بضرورت پابندی سلسله ضوابط بسایر اکناف و اطراف هند بتمامی مقامات که اراکین مجلس بوده باشند گو بجا است قصوی هم باشد فرستادن و تقسیم کردن ضرور خواهد شد ،

پنجم اینککه - چنانکه منفعت مذکوره الصدر بذات خاص حضرات ایشان

حاصل خواهد شد همچنان برای احباب و معارف ایشان نیز بذریعه ایشان حاصل شدنی است یعنی آنچه احباب و معارف ایشان که لیاقت و قابلیت نگاه داشتن تحریرات

خوب و مرغوب داشته باشند و بوجه من الوجوه خواهش انسلاک زمره اراکین مجلس
 نداشته یا خود استطاعت آن نداشته باشند جوهر قابلیت آنها نیز بذریعه تحریرات
 آنها که بواسطه حضرات ایشان می تواند رسید ظاهر خواهد گردید و آن تحریرات هم
 بعینه همچو تحریرات نگاشته خود شان بمعرض قرائت و بشرط پسند ارباب کمیته
 بمعرض طبع خواهد در آمد و این منفعت نیز همچو منفعت مذکوره دفعه اول
 در جهتین است که هم بذات حضرات مفصلات داخل زمره اراکین مجلس عائد
 شدنی است و هم مفید حال مجلس گردید نی - اما اول همین ظهور جوهر
 قابلیت اهداب و معارف آنها بواسطه ایشان - و ثانی اینکه چون بانگرمقامات مفصل
 آنچنان مردم قابل و ذی استعداد موجود هستند که از ایشان تأییدات نمایان بذریعه
 نگاشتن تحریرات خوب و مرغوب بدین مجلس عاید میتواند شد مگر بسبب اینکه
 خود حضرات ایشان بوجهات مذکوره الصدر داخل زمره اراکین مجلس نمیداشند و
 حضرات اراکین حضوری مجلس از حال اکثر آنها خبری ندارند هیچ منفعتی از ذات
 ایشان بمجلس نمی رسد پس این غرض بذریعه اراکین غیر حضوری مجلس از
 حضرات مفصلات بخوبی و باسانی تمام حاصل خواهد شد .

ششم اینکه - چون بزرگی را ازین حضرات مفصلات که بزمره اراکین مجلس
 منسلاک خواهند شد اتفاق تشریف آوردن بدین دار الامارت کلکته خواهد افتاد خدمت
 وی را بذریعه شرکت این مجلس باجمعی کثیر از اراکین حضوری این مجلس از امرا و
 روسا و علما و عظاما بلا تکلف و بحسن و خوبی تمام ملاقات و تعرف حاصل
 خواهد شد و تا زمان قیام خدمت وی درین شهر هرگونه حقوق که اراکین حضوری را
 دین مجلس حاصل است خدمت وی را نیز حاصل خواهد بود .

هفتم اینکه - چنانکه حضرات ایشان را بعد تشریف آوردن بدار الامارت
 کلکته بذریعه شرکت این مجلس باجمعی کثیر از اراکین حضوری این مجلس از امرا و

رؤسا و علما و عظاما بلا تکلف و بحسن و خوبی تمام ملاقات و تعارف حاصل خواهد شد همچنان بهر یکی از مقامات مفصلات که آنجا حضرات اراکین غیر حضوری مجلس بوده باشند ملاقات و تعارف هم با خود آنها بواسطه شرکت مجلس و هم با رؤسا و عظاما دیگر آن مقامات بواسطه آنها بے تکلف و باسانی تمام حاصل خواهد شد ، **انتهی**

۵ — نیز جناب سکریتری اطلاع اینمعنی در داد که حضرات مفصل الذیل وجه

عطیات تائیدے مندرجہ محافی اسماء ایشان بخدمت رے فرستاده اند ،

روپیہ

۱۰۰	جناب نواب مہدی قلی خان صاحب ساکن ملکتہ
۴۰	جناب داروغہ قاسم خان صاحب ساکن ایضا
۲۵	جناب حاجی علی رضا حسین صاحب ساکن ایضا
۲۵	جناب چودھری اکبر علی صاحب ساکن ضلع ڈھاکہ

۱۹۰

جناب حکیم آغا محمد صاحب برخاست و تحریک کرد کہ شکر یہ حضرات

ایشان در خصوص فرستادن این عطیات تائیدی از طرف مجلس مودی گردے ،

جناب مولوی موسیٰ علی صاحب تائیدش کرد و باتفاق سائر اراکین حاضر جلسہ

همچنان قرار یافت ،

۶ — نیز جناب سکریتری اطلاع این معنی در داد کہ جناب مولوی محمد عبدالرؤف

صاحب ۵ پنج نسخہ کتاب تحفۃ الحاج و ۵ نسخہ دیگر از کتاب نحو و حیدی از

بہین تالیفات خودش مولوی صاحب موصوف برسم ہدیہ درین مجلس فرستاده است ،

جناب مولوی انورالدین احمد خان بہادر برخاست و تحریک کرد کہ شکر یہ

فرستادن این کتابها از طرف مجلس بجناب مولوی محمد عبدالرؤف صاحب مودی گردے ،

جناب مولوي بشارت علي صاحب تائيدش كرد و باتفاق سائر اراکين حاضر جلسه

همچنان قرار يافت ،

۷ — نیز جناب سکريٲٲري اطلاع اين معني در داد که جناب مولوي عبید الله

العبيدي صاحب ه پنج نسخه کتاب طرقة الازهار في سير الفلاسفة الکبار مولفه خودش

مولوي صاحب موصوف برسم هديه درين مجلس فرستاده است ،

جناب مولوي ذر الفقار علي صاحب برخاست و تحريك كرد که شکریده فرستادن

اين کتابها بجناب مولوي عبید الله العبيدي صاحب برگزارده شود ،

جناب مولوي عبدالرحيم صاحب تائيدش كرد و باتفاق سائر اراکين حاضر جلسه

همچنان قرار يافت ،

۸ — بعد ازان تحريکات مرقوم الذيل درخصوص تقرر اراکين جديد بر روی کلر

آمد و بعد تائيد مؤيدان و اتفاق سائر اراکين حاضر جلسه حسب دفعه هشتم ضوابط

مجلس تحويز آن تحريکات محول بارباب کميٲٲي انتظامي شد ،

اولا — جناب سکريٲٲري تحريك كرد که حضرات مفصل الذيل بزمرة اراکين

مجلس داخل کرده شوند ،

۲۲۴ — جناب نواب سيد مهدي علي خان صاحب يکي از اقرباي

نظامت مرشد آباد ،

۲۲۵ — جناب قاضي رمضان علي صاحب ساکن چهپٲٲره ،

۲۲۶ — جناب ناخدا محمد ابراهيم بن جوهر صاحب ساکن کلکته ،

۲۲۷ — جناب مولوي عبد القادر صاحب ساکن سلهٲٲ ،

۲۲۸ — جناب حکيم وصي احمد صاحب ساکن کلکته ،

۲۲۹ — جناب نواب ناظر واراب علي خان بهادر ساکن مرشد آباد ،

۲۳۰ — جناب آقا محمد حسين شيرازي صاحب ساکن کلکته ،

- ۲۳۱ — جناب مرزا محمد حسين يزدي صاحب ساکن کلکتہ
- ۲۳۲ — جناب حکيم محمد مرزا صاحب ساکن حيدرآباد دکن
- ۲۳۳ — جناب منشي زهاد رحيم صاحب ساکن برونوان
- ۲۳۴ — جناب مولوي خادم علي صاحب ساکن ایضا
- ۲۳۵ — جناب منشي رئيس الدين احمد صاحب ساکن ایضا
- ۲۳۶ — جناب منشي سيد حسين صاحب ساکن ایضا
- ۲۳۷ — جناب منشي تصدق حسين صاحب ساکن ایضا
- عالي جناب مولوي حافظ عجب احمد صاحب تائيدش فرمود
- ثانياً — جناب نواب سيد علي احمد خان بهادر تحريک انسلاک
- ۲۳۸ — جناب نواب سيد احمد رضا خان بهادر از خاندن چيت پور بزمرة
- اراکين مجلس نمود
- جناب سکريٲري تائيدش کرد
- ثالثاً — جناب مولوي ابو القاسم عبد الحکيم صاحب تحريک انسلاک
- حضرات مفصل الذيل بزمرة اراکين مجلس نمود
- ۲۳۹ — جناب حاجي مجيد بخت صاحب ساکن سلهٲ
- ۲۴۰ — جناب منشي نادر حسين صاحب ساکن ضلع ۲۴ پرگده
- جناب شيخ قدرت الله صاحب تائيدش کرد
- رابعاً — جناب منشي کليم الرحمن صاحب تحريک انسلاک
- ۲۴۱ — جناب منشي خليل الرحمن صاحب ساکن کلکتہ
- بزمرة اراکين مجلس نمود
- جناب ميرزا غلام رسول خان صاحب تائيدش کرد
- خامساً — جناب سکريٲري قطعه خط جناب مولوي سيد امداد علي خان بهادر